

Groningen, 18 februari 2021

Persbericht ledentallen Nederlandse politieke partijen per 1 januari 2021

Van de in de Tweede Kamer zitting hebbende partijen had Forum voor Democratie op 1 januari 2021 de meeste leden, zo blijkt uit de jaarlijkse opgaven door de partijen van hun ledentallen aan het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP) van de Rijksuniversiteit Groningen (zie tabel 1). FVD telde naar eigen opgave aan het begin van dit jaar 45.322 leden, een toename van 3,7%. Dat is opmerkelijk, gezien het grote conflict binnen de partij tegen het einde van 2020 (toen een aantal leden van de Eerste Kamer, het Europees Parlement, de Amsterdamse gemeenteraad en verschillende Provinciale Staten uit onvrede over partijleider Thierry Baudet opstapten). Bijna 9000 van de 45.000 leden stemden begin december in een intern referendum tegen het aanblijven van Baudet als partijleider. FVD heeft – ondanks enkele verzoeken daartoe – geen nadere toelichting gegeven.¹

Een aantal partijen zag het afgelopen jaar het ledental fors stijgen: D66 (8,7%, wat mede is toe te schrijven aan het lijsttrekkerschap van Sigrid Kaag), GroenLinks (7,4%) en de PvdD (4,5%). Ook de VVD ging er na een lange periode van vrijwel aaneengesloten ledenverlies in 2020 op vooruit, met 4,7%. In de peilingen is de VVD de grootste partij, wat betreft het ledental behoort ze tot de kleinere. De ChristenUnie groeide enigszins (1%). Licht verlies was er voor de PvdA (0,3%), de SP (0,7%) en de SGP (1%). Het ledental van het CDA, dat sinds de jaren tachtig vrijwel onafgebroken afneemt, daalde met 4,6%. DENK en 50PLUS, die in 2020 grote interne conflicten kenden waarbij de partijleider terugtrad, hadden met substantieel ledenverlies te maken. De teruggang bij DENK bedroeg 6,3%, en bij 50PLUS 26,6%

Momenteel is 2,4% van de 13.164.688 kiesgerechtigden die Nederland bij de Europese verkiezingen van 23 mei 2019 telde lid van een politieke partij (zie figuur 1).

Subsidiabele leden

De door de partijen aan het DNPP doorgegeven ledentallen worden door het Documentatiecentrum niet gecontroleerd; wel wordt soms om een nadere toelichting gevraagd. Doorgaans wijken de opgegeven ledentallen (in uiteenlopende mate) af van de aantallen ‘subsidiabele’

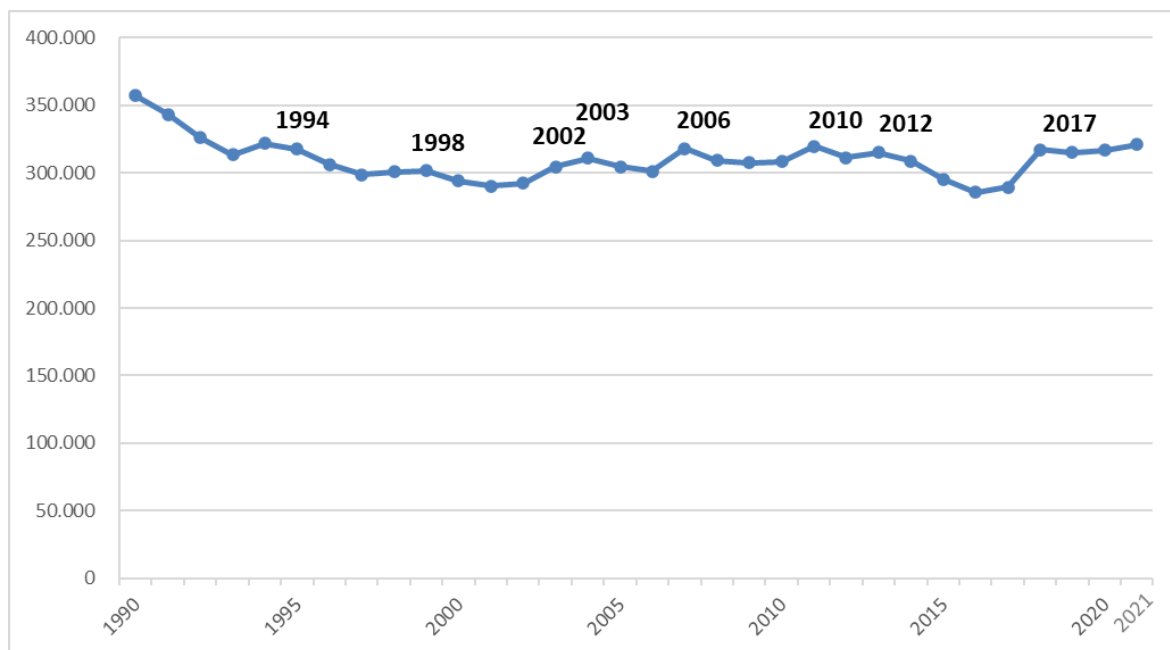
¹ Bij het referendum van 3-4 december 2020 telde FVD naar eigen opgave ruim 45.000 leden. Het is niet onwaarschijnlijk dat een deel van de 9000 tegenstemmende leden na het referendum is afgehaakt, wat dan voor de jaarwisseling zou moeten zijn gecompenseerd door een minstens even grote instroom van nieuwe leden. FVD bleek niet bereid de in- en uitstroom van leden in de maand december 2020 inzichtelijk te maken, noch de ledenloop op jaarbasis, zoals alle andere partijen wel hebben gedaan (zie tabel 1). Grotere transparantie was eveneens wenselijk gezien de constatering van de Commissie toezicht financiën politieke partijen (Ctfpp) in december 2020 ‘dat zij al drie jaar achtereenvolgens niet kan steunen op de jaarverantwoording van Forum van Democratie en zijn neveninstellingen, en met betrekking tot verantwoordingsjaren 2017 en 2018 evenmin op de controlewerkzaamheden door de accountant’. De accountant van FvD had de commissie op 30 juli 2020 bovendien laten weten ‘dat wij geen oordeel kunnen geven over de juistheid van de ledenaantallen per 1 januari 2019’. Gezien de ernst en het gedeeltelijk terugkerende karakter van bovenbeschreven bevindingen stelde de Ctfpp voor de FvD een bestuurlijke boete op te leggen (van 25.000 euro). Minister Kajsa Ollongren van BZK zag hiervan af, hoewel ze de conclusie van de Ctfpp deelde ‘dat de jaarverantwoordingen van Forum voor Democratie al jaren niet aan de gevraagde kwaliteitseisen voldoen’.

leden die de partijen voor 1 juli in het volgende kalenderjaar in het kader van de subsidieverantwoording aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) moeten doorgeven (en die dan op de website van het ministerie worden gepubliceerd).

Volgens de definitie van het ministerie dienen ‘subsidiabele’ leden jaarlijks minstens twaalf euro aan contributie te betalen en te beschikken over vergader- en stemrecht in de partij. Op dit ledenaantal is een relatief klein deel van de overheidssubsidie gebaseerd die de in de Eerste of Tweede Kamer vertegenwoordigde partijen ontvangen. Als verenigingen kunnen partijen vanzelfsprekend zelf een ruimere definitie van het partijlidmaatschap hanteren, of hun leden pas na enige tijd stemrecht toekennen. Dat kan tot een verschil tussen het aan het DNPP opgegeven ledental en het aantal subsidiabele leden leiden. Ook beperkt dit enigszins de onderlinge vergelijkbaarheid van de door de partijen opgegeven ledentallen.

Het aantal subsidiabele leden per 1 januari 2020 en 2021 wordt in de zomer van 2021 respectievelijk 2022 bekend. Klik [hier](#) voor een overzicht van de subsidiabele ledentallen in de periode 2009-2019.

Figuur 1. Gezamenlijk ledental Nederlandse politieke partijen, met vet aangegeven de jaren waarin Tweede Kamerverkiezingen plaatsvonden, 1990-2021

NB: De ledentallen zijn in deze grafiek weergegeven per 1 januari. Dat betekent bijvoorbeeld dat de groei van het gezamenlijke ledental over 2019 tot uitdrukking komt in het ledental per 1 januari 2020.

Voor meer informatie:

Gerrit Voerman
Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen
Broerstraat 4, 9712 CP Groningen
Tel: 050-363 68 30 / 06-13975457
E-mail: g.voerman@rug.nl
Site: www.dnpp.nl

Tabel 1. Ledentallen Nederlandse politieke partijen per 1 januari 2019, 2020 en 2021 (volgens eigen opgave)

	1 januari 2019	1 januari 2020	1 januari 2021				
			totaal	ingeschreven leden	uitgeschreven leden	saldo	%
CDA	43.133	39.187	37.375	2.076	3.888	-1.812	-4,6
ChristenUnie	25.170	25.238 a)	25.495	1.287	1.030	257	1,0
D66	26.451	24.955	27.121	4.419	2.253	2.166	8,7
DENK	3.678	3.137 b)	2.938	347	546	-199	-6,3
FvD	30.674	43.716 c)	45.322 d)	-	-	1.606	3,7
GroenLinks	28.829	30.438	32.685	4.608	2.361	2.247	7,4
PvdA	42.416	41.078	40.953	2.533	2.658	-125	-0,3
PvdD	17.043	18.344	19.173	2.482	1.653	829	4,5
SGP	30.081	29.655	29.345	812	1.122	-310	-1,0
SP	36.286	32.196 e)	31.960	3.476	3.712	-236	-0,7
VVD	25.557	23.907	25.035	3.546	2.418	1.128	4,7
50PLUS	5.701	4.982 f)	3.659	874	2.197	-1.323	-26,6
Totaal	315.019	316.833 g)	321.061			4.228	1,3

a) Ten gevolge van de aanpassing van het ledental van de ChristenUnie gecorrigeerd ten opzichte van de opgave van 1 januari 2020 (25.234).

b) Ten gevolge van de aanpassing van het ledental van DENK gecorrigeerd ten opzichte van de opgave van 1 januari 2020 (3.705).

c) Op 1 januari 2020 telde FVD 42.794 leden (volgens opgave van de partij op 27 januari 2020). Op 2 september 2020 heeft de partij het ledenaantal per 1 januari 2020 gecorrigeerd naar 43.716.

d) Zie kanttekeningen hierboven in de tekst.

e) Op 1 januari 2020 telde de SP 31.977 leden (volgens opgave van de partij op 26 januari 2020). Op 4 februari 2020 heeft de partij het ledenaantal per 1 januari 2020 gecorrigeerd naar 32.196.

f) Ten gevolge van de aanpassing van het ledental van 50PLUS gecorrigeerd ten opzichte van de opgave van 1 januari 2020 (5.104).

g) Ten gevolge van de aanpassing van het ledental van de ChristenUnie, DENK, FVD en de SP gecorrigeerd ten opzichte van de opgave van 1 januari 2020 (316.378).